

Od wielu lat duży zainteresowaniem cieszą się badania materiałów z tzw. silnie skorelowanymi elektronami, które cechuje duża wartość masy efektywnej elektronu, nowe właściwości nadprzewodnicze i własności termoelektryczne. Pod pojęciem „silnie skorelowane elektrony” kryje się fizyka wzajemnych oddziaływań pomiędzy pojedynczymi elektronami. W klasycznych ciałach stałych elektrony walencyjne są albo ściśle związane z atomami w sieci krystalicznej (izolatory), albo mogą swobodnie przepływać przez materiał i mogą być opisane w sposób podobny do opisu zachowania płynów (przewodniki) przy pominięciu oddziaływań elektron-elektron. Jednak w niektórych związkach ani jeden z tych opisów nie jest wystarczający do opisu ich właściwości. Takie materiały wykazują różne egzotyczne stany kwantowe (tj. izolator Kondo, silny Kondo, przejście metal-izolator, nadprzewodnictwo, ciecze Fermiego, kwantowy punkt krytyczny), które w znacznym stopniu determinują ich własności termoelektryczne i cieplne. Projekt naszych badań skupia się na jednym z interesujących tematów, dotyczącym własności termoelektrycznych podgrupy silnie skorelowanych materiałów, jakim są tzw. izolatory Kondo. Głównym cechem izolatorów Kondo jest przejście metal-izolator w bardzo niskich temperaturach (<100 K).

Izolatory Kondo są interesujące nie tylko ze względu na potencjalne zastosowanie w urządzeniach termoelektrycznych (np. w przemyśle kosmicznym), ale również z uwagi na rozmaite efekty fizyczne wynikające z korelacji, które same w sobie są ważnymi tematami badań podstawowych. W zjawisku termoelektrycznym istotną rolę odgrywają wielkości fizyczne: termosila, przewodnictwo cieplne (κ) i oporność elektryczna (ρ), a parametrem charakteryzującym wydajność termoelektryczną jest tzw. współczynnik $ZT = S^2 T / \rho \kappa$ (figure of merit). Wśród izolatorów Kondo, wiele charakteryzuje wysoka termosila S , co zachęca do badań nad ich właściwościami termoelektrycznymi. Aby materiał był dobrym materiałem termoelektrycznym, nie wystarczy tylko wysoka termosila, ale również niskie przewodnictwo cieplne oraz niski opór elektryczny (patrz wzór na ZT). Na szczęście, w dużym stopniu możemy sterować tymi parametrami poprzez modyfikację materiału na poziomie nanostrukturalnym. Możemy na przykład spróbować ograniczyć przewodnictwo cieplne poprzez tworzenie próbek o wysokiej ziarnistości, w których odległości pomiędzy granicami ziaren są rzędu nanometrów. Generalnie, takie defektowanie materiału powoduje zaburzenie zarówno transportu cieplnego (wzrost ZT) jak i elektrycznego (spadek ZT) i niekoniecznie musi prowadzić do poprawienia własności termoelektrycznych. Jednak w specyficznych warunkach zmiana parametrów κ i ρ poprzez tworzenie nanostrukturalnych materiałów może doprowadzić do wzrostu wydajności ZT .

Ostatnie przewidywania teoretyczne sugerują, że właśnie w przypadku izolatorów Kondo taki zabieg może zadziałać. Słone dla nas główną motywacją prowadzonego projektu, który zakłada poszukiwanie izolatorów Kondo o wysokiej termosile oraz badania ich granulatów. Granulaty są uzyskiwane poprzez mielenie polikrystalicznych materiałów oraz prasowanie uzyskanych proszków w prasie hydraulicznej. Następnie, szereg kompleksowych pomiarów strukturalnych elektrycznych i transportu cieplnego, pozwala na analizę i opis własności strukturalnych oraz termodynamicznych i termoelektrycznych, zarówno dla materiałów litych jak i ich granulatów.